

بسمه تعالی

منازعه قره باغ در نسبت با بحران سوریه

حوادث سوریه و پیروزیهای محور مقاومت باعث بهم خوردن مناسبات قدرتهای منطقه ای و فرامنطقه ای گردید. ترکیه که خود را بازنده ماجرا و در بن بست سیاسی احساس می کرد؛ شعله ور شدن منازعه قره باغ را به نوعی گشودن فضای تنفسی برای خود تلقی کرد. بویژه آنکه حریفان جنگ سوریه از دولت سوریه، معارضین کرد و روسها را می توان از حامیان ارمنستان دانست. ورود همه جانبه و تمام قد ترکیه به ماجرای قره باغ کوهستانی و حمایت علنی اش از باکو، به این منازعه چهره بین المللی داده است. باید متذکر شد که نمی توان حمایت و مداخله ترکیه را در راستای حمایت از قوم آذری تلقی کرد و بلکه با نگاه واقعبینانه می توان در جهت مناسبات قدرت جهانی ارزیابی نمود. انتقال سوخت از آذربایجان و از مسیر ترکیه، اهمیت فراوانی را برای ترکها دارد. کما اینکه آتش افروزی ترکیه و قطر در سوریه هم برای تأمین مسیر امن انتقال گاز قطر از مسیر سوریه به ترکیه و سپس اروپا بود. همینطور حمایت کشورهای چون افغانستان و پاکستان نیز جنبه قومی منازعه را کمرنگ می کند.

البته مداخله دولت اخوانی ترکیه و همچنین گزارشاتی که مبنی بر حضور نیروهای سلفی در منطقه وجود دارد، به رشد اسلام سیاسی منجر خواهد شد که به نوبه خود می تواند مشکلاتی را برای دولت سکولار آذربایجان فراهم آورد. در این میان نقش تحریک کننده رژیم صهیونیستی در شعله ور شدن این حادثه و تحریک دولت آذربایجان واضح است و بهره برداری آن رژیم برای ایجاد بحران در همسایگی جمهوری اسلامی دور از انتظار نیست. دولت ارمنستان هم سفیر خود را از تل آویو فرا خوانده است.

اما روسیه علیرغم آنکه حمایت سنتی و جدی از ارمنستان به عنوان متحد استراتژیک خود دارد؛ ولی نمی تواند بار سیاسی این حمایت را بیش از حد معمول تحمل کند و مجبور است که حالت میانجی صلح را اتخاذ نماید. کابوس یک افغانستان دیگر، هنوز روسیه را رها نکرده است. در این میان نقش فعال فرانسه را می توان مشاهده نمود که وارد معرکه شده است و سعی می کند تا کمک به ارمنستان نماید که از راه دور ممکن نیست. فرانسه در ادامه ابتکار عملی که در لبنان دارد که از جمله به رسمیت شناختن حزب الله لبنان است؛ خیزی برای ایفای نقش بین المللی پررنگ تری برداشته است که تا حدی بوی استقلال عمل از آمریکا و رژیم صهیونیستی را می دهد. در این شرایط می توان گزینه جدی فرانسه برای نقش آفرینی در ماجرای قره باغ را شروع رایزنی های جدی با جمهوری اسلامی ایران تلقی نمود.

هرچند که بحران قره باغ با توجه به شرایط پیچیده ای که از ابعاد مختلف دارد؛ می تواند تهدیدهای بالقوه ای را برای جمهوری اسلامی ایران فراهم آورد. اما نباید چنین تهدیدهایی را بالفعل تلقی کرد. بلکه

مدیریت مدبرانه این حادثه خواهد توانست فرصت‌های راهبردی را برای سیاست خارجی کشورمان تأمین کند. مدیریت غیر مستقیم تحولات قفقاز، رقابت‌های بین‌المللی را مدیریت می‌کند و به حفظ صلح و امنیت کمک خواهد کرد.

محمدعلی فتح‌اللهی

۱۳ مهر ۱۳۹۹